

BODIMO REALISTI

Te dni, ko se zmedeni sprašujemo, ali so meščanski desničarji vsi tisti prebivalci naših mest, ki hodijo po desni strani ulic, je predsedstvo republiške konference SZDL Slovenije vse organizacije, strokovna društva in posameznike pozvalo, da se vključijo v javno razpravo ob problemski konferenci »Ekologija, energija, varčevanje«. Skoraj da je ni občine v deželi, ki ji ne bi bil poziv bolj pisan na kožo, kot je velenjska. Še posebej zato, ker se konferenca ne misli ukvarjati le z opisovanjem svinjarije, v kateri se vse bolj utapljamo, ampak želi odpreti razvojne perspektive, ki jih ogroženo okolje naravnost zahteva.

Pri tem ključno mesto zaseda (električna) energija. Konferenca prihaja ob pravem času tudi zaradi velikopoteznih načrtov REK Velenje (EGS), ki se pripravlja na gradnjo nove pete faze šoštanjske elektrarne in nove jame (Šoštanj). Da so priprave premalo celovite, je ugotovilo že predsedstvo velenjske SZDL in s tem odprlo javno razpravo, ki naj bi se opredelila do ekoloških, ekonomskih, kadrovskih, socioloških in prostorskih vidikov načrtovanih investicij.

Naj poizkusim te načrte postaviti v širši slovenski okvir in pokazati, da gre za veliko bolj pomembna vprašanja, kot je npr. ohranitev 1000 delovnih mest v dolini. To je namreč najbolj pogosto uporabljeni argument zagovornikov novih uničujočih posegov v življenjsko okolje naše doline, argument, ki očitno računa na podporo najmočnejše skupine delavstva v dolini, to je rudarjev.

Problemska konferenca nam omogoča (ali ostreje, od nas zahteva) pogledati čez ozke občinske (lokalne) meje, predlaga nam, da prenehamo z jadikovanjem in moledovanjem in ostro postavimo lastne interese nasproti intere-

som tistih, ki želijo nadaljevati z nesmiselnim izčrpavanjem dežele in njenih naravnih bogastev.

Kajti za nič drugega ne gre! Postali smo država, kamor multinacionalke izvažajo umazano in nerentabilno industrijo, država, ki je lahko s takšno industrijo konkurenčna le zaradi poceni delovne sile in poceni (električne) energije. Od kod sicer osebni dohodki (plače, mezde), ki so najnižji v Evropi? od kod sicer neprestane izgube v elektrogospodarstvu? Od kod sicer neprestana zaklinjanja o prestrukturiranju gospodarstva, pa nikakršne resne družbene podpore v svetu najbolj propulzivnim industrijam (kibernetika, optoelektronika, avtomatizacija, računalništvo...)? Naj opozorim na dva značilna primera, ki postavljata na glavo vsa besedičenja o resnih namenih s postindustrijsko družbo, hkrati pa požirata levji delež slovenske akumulacije: Jesenice in Kidričevo! Po vsem svetu zaradi nerentabilnosti in zmanjšane porabe zapirajo jeklarne, (celo največji svetovni jeklarski koncern Japan Steel Corp. je v izrednih težavah), pri nas pa... Po vsem svetu se s težavami otepajo aluminijški koncerni, pri nas pa... bomo po najnovejših vesteh iz Kidričevega za novo elektrolizo C, glinico najbrž uvažali (Delo, 15. 1. 1987), »problem slovenskega aluminija (pa) ni aluminij, ampak elektrika« (F. Popit, D. Šinigoj, J. Stanovnik in L. Briški ob januarskem obisku na gradbišču). Da, elektrika in do nespoznavnosti uničena podoba naše dežele. In njenih ljudi. Načrtovana gradnja akumulacijskih hidroelektrarn na Muri bi komajda stregla povečani porabi zgolj nove elektrolize v Kidričevem! Velike akumulacije ob Savi bodo verjetno komajda stregle povečanim potrebam Jesenic. Porušena in potopljena Šaleška dolina bo komajda zadoštila potrebam..

Kje smo bili takrat, ko so padale odločitve o teh izsiljenih grandomanskih investicijah, ki jih po koluvarjih šepetaje že imenujejo slovenski Obrovac? Naenkrat smo se zavedli, da nismo več v obdobju prvobitne akumulacije

kapitala in da industrija ne more več enostavno terjati novih energetskih investicij. V razvitem svetu že lep čas prav ekološko prijazne investicije v energetiko določajo razvoj industrije.

Računi za molk ob nepravem času prihajajo torej ponovno tudi v našo dolino. Ali bomo tudi tokrat molčali? Odpiranje jame Šoštanj in gradnja TEŠ V (z dvakrat večjo močjo od odpisanih treh blokov) nikakor ne sme ostati problem velenjske občine, predvsem pa ne le problem investorjev (TEŠ in RLV). Če energetski lobiji in njihovi simpatizerji še tako hlastajo po novih energetskih virih, bodo morali pristati na dialog in demokratično razpravo. In upoštevati dogovore, kakršni pač že bodo. Verjamem, da prihaja čas, ko ne bo potrebno le nemo stati pred izsiljenimi odločitvami, ki se bodo sklicevale na »višje« interese in potrebe. Radikalna pripravljenost problemske konference, da se sooči s ključnimi vprašanji, se v tej luči kaže tudi v navidez nepomembni odločitvi, da se namreč preverijo že sprejeti družbeni plani. V njih pa tiči tudi TEŠ V. Malo patetično, pa vendarle bom rekel: odločitev je pravzaprav usodna, mnogo bolj kot je to za nekatere 57. številka Nove revije.